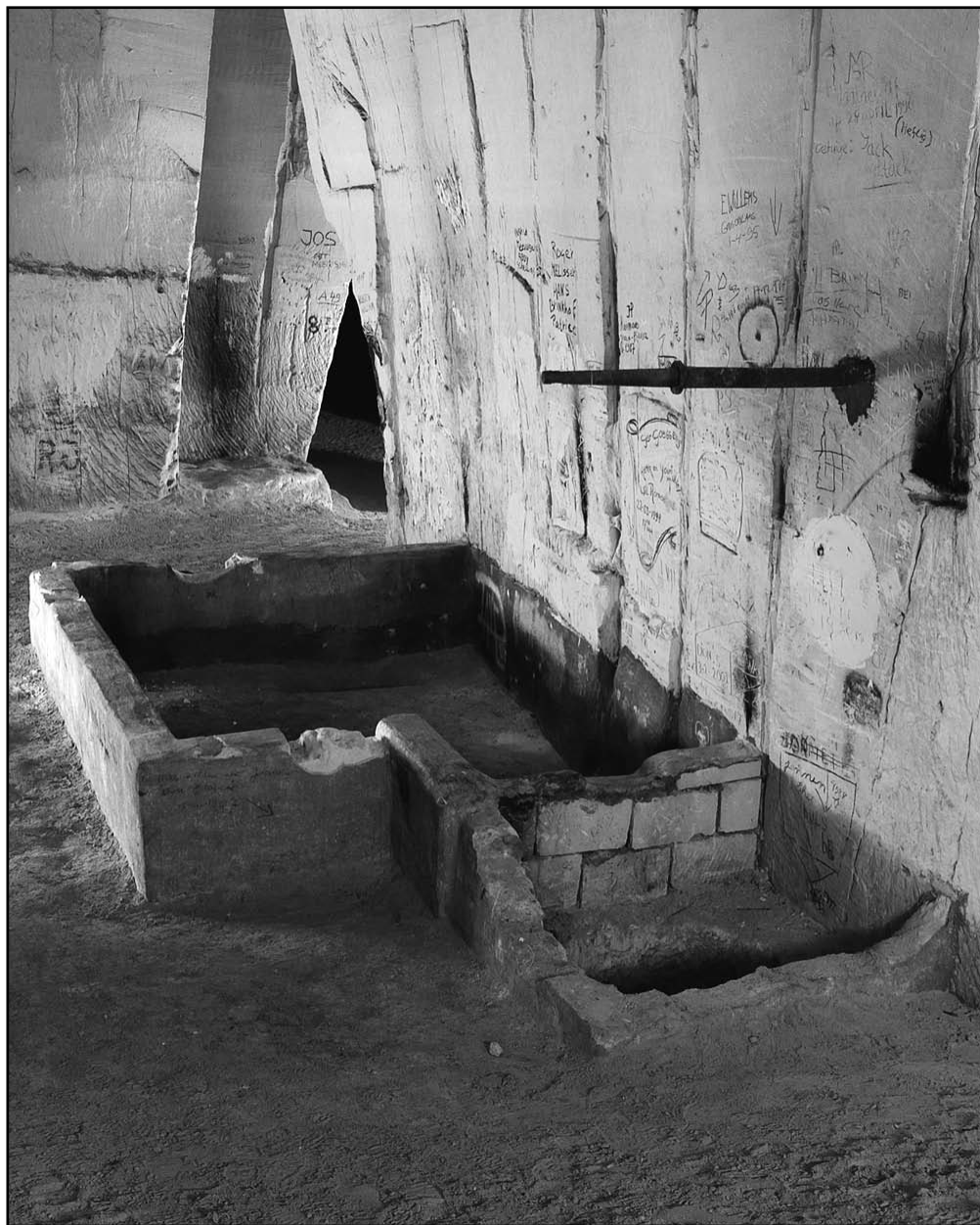

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik

Postbus 2235

6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Rob Heckers	Voorzitter	043-343 81 71	<i>robmac@planet.nl</i>
Hans Ogg	Secretaris	040-29105555	<i>h.ogg@chello.nl</i>

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Moesdaal 65, 6228 HX Maastricht. Telefoon: 043 - 367 08 57. E-mail: *pghbeckers@ziggo.nl*

SOK-adres secretariaat:

Hans Ogg, Kreugelstraat 37, 5616 SE Eindhoven. Telefoon: 040 - 29105555, E-mail: *h.ogg@chello.nl*

E-mail SOK:

sok@nhgl.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". *www.subbrit.org.uk*

Bestuur Stichting ir. D.C. van Schaik:

Wilfred Schoenmakers	Voorzitter	043 - 344 07 41	<i>wilfred.schoenmakers@home.nl</i>
Moses Rathbun	Secretaris	043 - 363 64 40	<i>mrathbun@kpnmail.nl</i>
Jim Janssen			

Stichting ir. D.C. van Schaik:

www.vanschaikstichting.nl

Technische Commissie Stichting ir. D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Mgr. Soudantstraat 5, 6226 GC Maastricht. Telefoon: 06-557 78 846

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, telefoon: 00 - 3212-454 059

E-mail: *tbreuls@skynet.be*

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, telefoon 043-3645419

E-mail: *john.hageman@planet.nl*

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.

De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: de put in de Aardappelenberg.

Nieuwe leden en adreswijzigingen

Adres wijziging:

lid nummer NHGL 3330:

Stefan Graatsma

Mgr. Claessenstraat 2

6247 GB Gronsvelt

043-4090562

info@graatsma.nl

Ledenavond 13 januari 2012

Tijdens de laatste ledenavond hadden we last van het techniekduiveltje en kon de lezing van Ed de Grood niet doorgaan. Ed zal zijn lezing op de komende ledenavond alsnog houden. Daarom nogmaals de aankondiging:

Ed de Grood verzorgt, mede namens collega Jef Wanders uit Comblain-La-Tour, een presentatie over de carrières in de omgeving van Soissons (F). Met speciale aandacht voor de overeenkomsten en verschillen met de Limburgse onderaardse groeven. Zeker komt de totaal andere vleermuispopulatie ter sprake.

Ledenavond 11 november 2011

Miets en Jo Morreau zijn op stap geweest in de Franse Provence en hebben daar uiteraard groeven en gangenstelsels aangetroffen en indien mogelijk bezocht. Miets vertelt op smakvolle wijze de wederwaardigheden.

Les Beaux de Provence heeft inderdaad raakvlakken met aluminiumerts, de zogenaamde bauxiet. De carrière de Fontvieille voorzag de Romeinen van blokken voor bekende bouwwerken als de Pont du Gard en de arena's van Nîmes en Arles. Deze groeve leverde uitstekende en (de tijd bewijst het) ook duurzame steen. Er is een rekening bekend uit 1429.

Het beroemde kasteel Tarasconne. Hier liggen grotwoningen in de oude kalksteengroeven. De oppervlakte bedraagt maar liefst 100 ha.

In de Eerste Wereldoorlog kwam er een einde aan de werkzaamheden in de groeven, omdat er o.a. mankracht te weinig was. Veel mannen overleefden de oorlog niet. Ook het meer en meer toepassen van het nieuwe materiaal beton deed de vraag naar blokken afnemen.

Miets en Jo bezochten ook een viertal dagbouwgroeves, de Carrières de Provence, waar vandaag de dag nog kalksteen machinaal gewonnen wordt, ook ondergronds. De dorpsbewoners en dat is vreemd, hebben niets op met de kalksteengroeven.

De tweede "Franse" lezing zou Ed de Grood verzorgen. De techniek liet hem echter in de steek en ondanks helpende handen wilde de computer zijn beeldmateriaal niet vrijgeven. De goed gevulde zaal verplaatste zich toen maar naar het museumcafé.

John Hageman

Oproep aan alle leden van de SOK

"De Sint Pietersberg ! .. O! het kost mij moeite, dezen naam neer te schrijven ! het is, of mijn hand plotseling beeft en weigert verder te gaan ! doch hoe kan het ook anders terwijl ik het woord neerschrijf, doemt eensklaps voor mijn geest op die heerlijke berg, waar niet slechts Maastricht, niet slechts Limburg, doch geheel Nederland trotsch op was. Maar thans ligt hij daar in zijn treurige naaktheid, de ongelukkige reus, trillend en steunend onder de dreuning der machines met groote gelatenheid het einde van zijn bestaan verbeidend."

De Zuid Limburgse Grottenwereld

De verzamelde werken van Willy Verster (†1941), Limburgs grootste grottenenthousiast. Ik ben al vele jaren geïnteresseerd in leven en werk van Willy Verster en het is mij al een aantal keren opgevallen dat menig (bekende) collega bergloper, onderzoeker en bekendheid genietend auteur niet of niet volledig bekend is met het werk van Verster. Dat is jammer en niet terecht. Het werk van Verster is weliswaar onbekender dan dat van mijn illustere naamgenoot, maar het is zeker minstens net zo belangrijk en zeker mooier en bloemrijker geschreven.

Willy Verster was voor mijn persoonlijke kennismaking met de “berg” eigenlijk bekender en belangrijker dan Ir. DC van Schaik. Toen ik vanaf het begin jaren '80 in Fluweelengrot en Geulhemergroeve en vooral Gemeentegrot kwam, zag en hoorde je de naam Willy Verster meer dan Ir. Van Schaik. Willy Verster is de auteur van het boekje “De Gemeentegrot te Valkenburg” en samen met Van Schaik is hij de co-auteur van “De Fluweelengrot “. Het was echter een kopie van het boekje “De Gemeentegrot te Valkenburg” door Willy Verster”, die ik ooit kreeg van de grottopzichter Jef Habets in het begin van de jaren '80, die mij ook op het verzamelen en waarden bracht. Pas later kwamen de boeken van Van Schaik. Een toepasselijke volgorde. Verster was vooral Geuldal en Van Schaik was St.Pietersberg.

Verster kende vele grotten op zijn duimpje, of als dat niet het geval was, was hij goed bevriend met mensen die dat wél waren. Op die plaatsen waarvan hij iets beschreef in een van zijn vele publicaties over de onderaardse wereld kom je dan ook met houtskool zijn naam tegen. Verster was een echt “Geuldal”-mens. Hij verbleef in Geulhem “Hotel Berg en Dal” en was daar ook een goede bekende van Dorren, Crolla en een persoonlijke vriend van Van Schaik. In de periode tussen 1904 en eind jaren '30 zie je zijn naam in de Gemeentegrot, Sibbergroeve, Geulhemergroeve, Fluweelengrot, Noordelijk gangenstelsel en Caestert en menig andere groeve.

Hij heeft vanaf de jaren twintig een fors aantal publicaties op zijn naam staan en is misschien de eerste na Jac. P. Thijsse en Heijmans die dat in een zeer aansprekende schrijfstijl deed. Verster was een leraar, concertviolist, sprak vier talen, een bon vivant, maar vooral een geletterde en ontwikkelde romanticus. Hij schreef in een stijl die eigenlijk door niemand meer na hem is gebruikt. Een verhalende, romantische en bloemrijke stijl zoals dominee Craandijk in “Wandelingen door Limburg”, 1883. Maar Verster was geen passant zoals Craandijk. De neo-romantische inborst en schrijfstijl blijven, ook na zovele decennia van wijzigend taalgebruik, prachtig. In zijn opus magnus “De Zuid Limburgsche grottenwereld” schrijft hij op blz 122 op een fantastische romantische manier over de St.Pietersberg (zie citaat hierboven). Hij vormt een ondergewaardeerde literaire brug tussen de neo-romantici van de late 20e eeuw en de auteurs van de jaren '30 en '40. Daarnaast was Verster de eerste of in ieder geval een van de eersten die zijn huiswerk over de grotten bijhield. Hij was een geletterd man. Hij was leraar Frans, Duits, Engels, Italiaans en Spaans. Hij gaf anekdotes, gaf bronverwijzingen en vertaalde vele Franse opschriften, teksten en verwijzingen waar latere auteurs dankbaar gebruik van maakten.

Hij schreef veel, heel veel, goed, mooi, gepassioneerd, in neoromantische stijl..de stijl van de dromers...

De stijl van zijn opvolgers waartoe o.a. van Schaik behoort is veel zakelijker maar niet noodzakelijkerwijs preciezer of wetenschappelijker. Verster schreef al 10 jaar voor het verschijnen van ‘de dikke van Schaik’ al zijn opus magnus “ De Zuid Limburgsche Grottenwereld”, maar ook “ De Gemeentegrot”, “De Fluweelengrot”, Zuid-Limburgsche Verhalen en Legenden”, De Zuid-Limburgsche grotten als toevluchtsoord, “de Mosasaurus van de St. Pietersberg” en “in het Rijk van de Zuid-Limburgse grotten” en vele andere publicaties waren er al vóór Van Schaik's publicaties.

Al in 2006 had ik het idee om ‘De Zuid Limburgsche Grottenwereld’ heruit te geven. Ik had toen al een - dacht ik - groot deel van zijn werken verzameld en contact gelegd met een aantal andere verzamelaars en familie van Verster. In 2008 heb ik de titel en het ISBN nummer geregistreerd met het voornemen om in 2009 de heruitgave het licht te laten zien. Dat is er toen niet van gekomen vanwege het feit dat ik het boek “de Gemeentegrot” schreef. Maar eind 2010 is mede na het contact met Willy Verster’s kleinzoon - Wil Verster - de zaak in een stroomversnelling gekomen.

En nu, in het najaar van 2011, eindelijk, hebben een paar van onze enthousiaste collega’s het plan opgevat om deze grootste grottenenthousiast te eren en een boek samen te stellen over Verster’s leven en werk. Het boek zal, zover we het nu kunnen overzien, tot stand komen met medewerking van: Wil Verster, Luck Walschot, Peter Jennekens, Henk ten Brinke, John van Schaik, John Hageman en Kevin Amendt.

Het is onze bedoeling om een boek uit te brengen met daarin alle (thans bekende) publicaties van Willy Verster, of delen er van. Ook zijn levensverhaal zal een prominente plek krijgen. Dit alles wordt passend opgemaakt en gelardeerd met foto’s uit zijn tijd, zijn publicaties en nog nooit eerder gepubliceerd beeldmateriaal.

Het is onze bedoeling om het boek uit te geven onder zijn naam en het auteursrecht dat sedert begin dit jaar is vervallen weer onder te brengen bij zijn familie. We willen er een goed verzorgd werk van maken. Je maakt immers niet twee keer een dergelijk boek. Daarom wordt er door ons veel aandacht gegeven aan de documentaire volledigheid, schrijfstijl, vormgeving, papierkwaliteit en druk. Daarnaast vinden we dat het boek uitsluitend tegen kostprijs zal worden mogen verkocht, zodat zo veel mogelijk mensen kennis kunnen nemen van het werk en leven van deze bijzondere bergloper.

Via deze weg willen we alle leden van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven en geïnteresseerden oproepen en vragen om ons, als het kan, hierbij behulpzaam te zijn. Als u nog over materiaal, publicaties, anekdotes beschikt over het leven en werk van Willy Verster dan vragen wij u om contact op te nemen met ons.

Alvast bedankt,

Namens ons allen

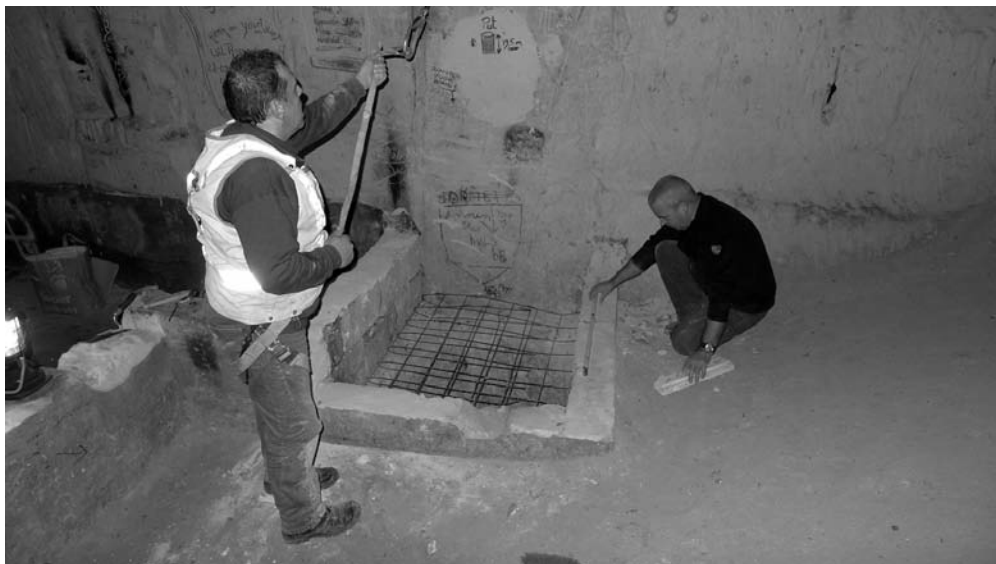
John van Schaik: Plioplaticarpus@gmail.com

De put

Meer dan een jaar geleden kreeg ik tijdens een rondleiding die ik gaf door de verschillende groeven in het Caestertbos van Kristof Odeur, de conservator van het Plateau van Caestert, de vraag of er in één van de groeven gelegen onder het plateau ondergronds gevaarlijke situaties waren die aandacht verdienden. Op dat moment was er maar één situatie die mijns inziens voor bezoekers die de groeven niet goed kennen een groot gevaar vormde. Ik doel hiermee op de waterput in de Aardappelenberg. Deze put ligt beneden aan een helling vlak naast een bekende berglopersrustplaats en is niet afgeschermd of beveiligd en volgens een opschrift 18,5 meter diep! Iets waar je beter niet in kunt vallen. Toen ik hem de put liet zien schrok hij zichtbaar. We waren het er over eens dat er iets aan moest gebeuren. Dempden was voor mij geen optie want ondanks dat dit het makkelijkst was, was ik van mening dat deze

Het verslepen van het materiaal.

Rob en John tijdens hun voorbereidingen.

put aangelegd door een champignonkweker, tot ons industrieel erfgoed behoort en onlosmakelijk met de groeve verbonden was en daarom behouden moest blijven. Iedereen was het daar gelukkig mee eens en er werd dan ook besloten om de put in oude staat te herstellen.

De bedoeling was dat de muurtjes om de put hersteld werden. Dit zou doormiddel van het metselen van betonblokken die bestreken zouden worden met cement gebeuren. De put zou dan een geheel met de ernaast liggende waterbak vormen. Deze is namelijk ook in deze bouwstijl uitgevoerd. Het probleem daarbij was dat de muurtjes niet zo laag mochten worden dat ze als zitplek werden gebruikt (stel je voor dat er iemand achterover kiepert), maar ook weer niet zo hoog dat men niet meer in de put kon kijken. En het oorspronkelijke karakter mocht natuurlijk niet teveel worden aangetast. Dit was de goedkoopste oplossing.

De intentie was dat het natuurpunt voor de middelen zou zorgen en de SOK voor de uitvoering. Zoals zo vaak bij grote organisaties moest er eerst toestemming worden gevraagd en financiën worden gevonden. Hierdoor verstreek er geruime tijd eer we een en ander in gang konden zetten. Toen eindelijk toestemming en middelen waren gevonden om dit te realiseren duurde het door allerlei omstandigheden nog een geruime tijd eer we tot actie konden overgaan. Achteraf maar goed ook, maar daarover zometeen meer. Ikzelf moest namens de SOK de mankracht en, nog belangrijker, de kennis zien te vinden om dit goed uit te voeren.

SOK-leden John Vinken en Rob Kraft waren direct bereid om deze klus uit te voeren. Dat was een pak van mijn hart want ik wist nu zeker dat alles goed zou komen. John en Rob had ik al verschillende keren voor de VSS zien werken en wist dus dat het vakwerk was dat zij zouden afleveren. Zij zouden een en ander opmeten en een materiaallijst samenstellen, een kostenbegroting maken en kijken hoe het project het best kon worden uitgevoerd. Aangezien ik het volste vertrouwen in hun had liet ik ze hun gang gaan.

Een week later kreeg ik het bericht dat niet alleen de raming was gemaakt en zij een beter idee over de uitvoering hadden, ze hadden ook meteen maar alle materiaal geregeld!!!!

Kristof assisteert John bij het zagen.

Uiteraard was er ook tijd voor een versnapering.

Gratis wel te verstaan. Ze hadden firma Rouwet uit Margraten bereid gevonden om mergelblokken te schenken. Rouwet was nog een stapje verder gegaan en had ook de speciale specie die nodig is om met mergel te bouwen alsmede zagen om de blokken op maat te zagen en schaven om de muurtjes mooi mee af te werken, geleverd. Gezien de prijzen die mergelblokken tegenwoordig kosten en de economische malaise een meer dan genereus gebaar van de firma Rouwet. Ik was dan ook meer dan verrast toen ik deze mededeling kreeg. Uiteraard was Kristof ook blij dat het materiaal gesponsord werd door de firma Rouwet. Zo kon het bedrag dat hij voor dit project gereserveerd had gebruikt worden voor een ander natuurproject.

Nu we materiaal hadden stond niets meer de uitvoering in de weg. Op een koude en regenachtige zaterdagochtend verzamelden John, Rob, Kristof, Remar en Gabriël (ook van het Belgische Natuurpunt) en ondergetekende bij de Caestert hoeve en togen gezamenlijk naar de ingang van de Aardappelenberg. Daar werd alle materiaal uitgeladen en naar binnen gebracht, vanwaar het met kruiwagens naar de put werd getransporteerd. De eerste lading bevatte alle spullen die John en Rob direct nodig hadden zodat zij bij de put konden blijven en konden beginnen met het voorbereidende werk. De anderen pendelden diverse keren tussen de ingang en de put op en neer om alle materialen ter plekke te krijgen. Dit was een zware en vermoeiende taak, mergelblokken zijn niet bepaald lichtgewicht bouwmaterialen en met volle kruiwagens langs een leeggelopen aardpijp manoeuvreren is een kunst op zich maar we kregen alle materialen ter plaatse. Rob en John waren inmiddels al druk bezig met het vrijmaken en het metselen van de muurtjes zodat ons niet veel anders te doen stond dan toekijken. Het werk vorderde mede door de vakkundigheid van John en Rob en het goede materiaal van de firma Rouwet gestaag waardoor we sneller klaar waren dan dat ik verwacht had. Na zo'n vijf uur werken waren de muurtjes klaar. Op een later tijdstip (waarschijnlijk

tegen de tijd dat u dit leest) zal er nog een ijzeren balustrade rond de put worden aangebracht.

Door een goede samenwerking tussen de SOK en het Belgische Natuurpunt, alsmede de schenking van de firma Rouwet uit Margraten, en het enthousiasme van de medewerkers was het mogelijk om een onveilige situatie om te zetten in een veiligere situatie voor alle berglopers. Waarvoor dank.

Rob Heckers

Zichen, 10 mei 1940

Onderstaande citaten, cursief aangeduid, komen ook uit de Heijnen-kroniek.

“Jan Mulkens, tweede zoon van N.Mulkens-Baillien, is in echtgetreden met Stephanie Wintmolders geboren van Engelmanshoven en aldaar woonachtig te Eben en Ruklingen 28 mei 1884. Beiden gedood 10 mei 1940.

Uit dit huwelijk zijn gesproten:

1. **Nicolaus**, hebbende slechts eenige oogenblikken geleefd
2. **Maria, Louisa J.**, geboren 17-04-1915, overleden 10 mei 1940
3. **Gabrielle**, geboren 14-02-1917, overleden 10 mei 1940
4. **Alice**, geboren 21-02-1919, overleden in 1923
5. **Jules**, geboren 19-02-1920, overleden 1922
6. **Julia**, geboren 16-10-1920, overleden 10 mei 1940
7. **Alice**, geboren 20-03-1924, overleden 10 mei 1940 (“zeer braaf en geleerd”)
8. **Jules**, geboren 30-09-1927, overleden 10 mei 1940”

Liefst vijf kinderen zijn op dezelfde dag overleden, samen met vader en moeder!

Na de dood van Alice in 1923 werd het eerst volgend geboren meisje weer Alice genoemd.

Na de dood van Jules in 1922 werd het volgend geboren jongetje opnieuw Jules genoemd.

Van de acht kinderen Mulkens zijn er drie binnen de eerste levensjaren overleden. De overgebleven vijf stierven zoals vermeld samen met vader en moeder op 10 mei 1940. Vanaf die datum hield de familie Mulkens-Wintmolders op te bestaan!

Wat was er gebeurd? We citeren weer:

“In 1940 den 10 Mei zijn alle deze 7 personen gedood te Sichen door het invallen van hunne schone boerderij. Ongeval te weeg gebracht door het bombardement door Duitsche vliegtuigen in den oorlog om 6 uren ¼ ’s morgens.

Dat is eenen van de grootste rampen geweest van den oorlog. Dat Gods wil geschiede. Zij waren ’s morgens in hunne onderaardsche gewelven gevluht, dus in veiligheid. Uitgenomen mijn broeder, die ging in de weide van eenige Waalsche soldaten vragen wat er van was, of er inderdaad de oorlog begon en die ook onwetend zegden dat ’t slechts maneuvres waren, die vliegtuigen. Dat hij niet moest vrezen.

Afijn.....broeder riep dan vrouw en kinderen en een buurvrouw uit de groeve op en nauwelijks boven viel de eerste bom op de pachterij en ze werden onder de puinen verstikt en mijn broeder door de winddruk gedood. Zij wierden dan allen zonder kist begraven met nog anderen en zes weken daarna heb ik H.Mulkens, pastoor, met mijn twee zusters Catharina en Marie.....ze zijn goed bewaard uitgegraven op 't kerkhof ze..... (de laatste twee regels zijn niet uitgewerkt in de Heynen-kroniek, J.H.)

Deze plaquette is aangebracht op een gevel van het voormalige woonhuis, gelegen Kerkstraat 50 in Zichen. Hier liggen in de onmiddellijke nabijheid enkele “kuilen” en ook de Pitjesberg. Misschien dat een van de aandachtige lezers weet of ze in de Pitjesberg geschuild hebben of in een van de nabij gelegen kuilen. Laat het even weten!

Behalve deze gehele familie Mulkens-Wintmolders overleefden nog 11 inwoners dit Duitse bombardement op Zichen-Zussen-Bolder niet.

John Hageman

(foto: Peter Jennekens)
(aanpassing)

Van Armand Heijnen uit Zichen-Zussen-Bolder kreeg ik een klapper in handen met de titel:

‘BOEK bevattende den GESLACHTS of STAMBOOM DER FAMILIE HEIJNEN te Sichen Woonachtig; en andere schoone zaken aangaande dezelfde familie’

Ik vermeld enkele relevante passages en voorzie die van de titel:

Minderbroeders van Slavante

“Henricus Heijnen, schepen van Zichen en Sussen, hadt met zijne huisvrouw Joanna Raets voortgebragt vier zonen en eene dochter, te weten: Wilhelmus, geboren 1646, Henricus 1649, Joannes 1652, Renerus 1661 en Helena, geboren 1656.

Deze vier zonen werden allen ter studie gezet, eerst te Tongeren, dan te Luven. Ondertusschen stierven de ouders dezer kinderen in hetzelfde jaar en in denzelfden maand anno 1664, de moeder den 4 februarij oude zijnde 40 jaren en de vader den 24 dito, in den ouderdom van 38 jaren.

Joannes Heijnen het derde kind is minderbroeder geworden in het klooster van Lichtenberg op Slavante binnen de parochie Sint Pieter bij Maastricht en aldaar geprofest geworden in 1673 op den 4 mei, nu laat ik hier zijnen oudsten broeder Wilhelmus spreken: “den 4 mej 1673 heeft onzen lieven broeder Joannes zijne professie gedaen op Lichtenberg in het clooster der minderbroeders recollecten (...). Voor zijne cap hadden wij gegeven 108 guldens BB (Brabants, J.H.), voor nog andere kleding 208 guldens en eenige stuijvers, de maaltijd hadden wij zelve gedaen en kostte 170 guldens, om zijn klederen terug te krijgen, welke hij aanhadt, als hij in het klooster ging, hebben wij gegeven eenen vetten hamel van 16 gulden en eenen rokkelijn.”

Henricus de tweede zoon is ook minderbroeder geworden in het klooster op Slavante binnen Sint Pieter bij Maastricht en werd aldaar geprofest 1674 op den 21 october, een jaar en eenige maanden later dan zijn broeder. Voor habijt, kersen en boeken (zegt de bovengemelde Wilhelmus, J.H.) hadden

wij gegeven 200 guldens en voor de maaltijd ook 200 guldens, als deze Hendrik geproft werd, zong zijn broeder Joannes het evangelium (...).”

Iets verder lezen we in de familiechroniek – we citeren weer Wilhelmus Heijnen - dat beide broers waarschijnlijk maar enkele jaren op Lichtenberg verbleven. We lezen:

“Anno 1676 op drie Koningendag heeft mijnen broeder Hendrik zijn eerste mis gedaan te Venlo in het klooster der minderbroeders. En op 11 oktober van hetzelfde jaar heeft mijnen broeder Joannes zijne eerste mis gedaan tot Brussel, in het klooster der minderbroeders(...).”

John Hageman

Bezoekers opgespoord

Dinsdag 12 september 1944 liggen er 3 schepen in het kanaal van Maastricht naar Luik ter hoogte van de kerk van Sint Pieter boven. Twee van de schepen zijn geladen met poussière, kolengruis, geladen in Stein en bestemd voor de elektriciteitscentrale te Bressoux, België. Door het oorlogsgeweld voorafgaand aan de bevrijding stagneert de reis. Op motoren komen 2 militairen met het bevel om de schepen te verlaten, de schepen zullen dan met behulp van explosieven worden opgeblazen.

De schippers van het schip Jozeph, Adrianus Beeckman, met echtgenote en zoon Joseph en van het schip Gretry, Alphonsus (Fons) Willems en echtgenote met zoon Jan en de 2 dochters Jo en Bep, maken de militairen duidelijk dat opblazen geen goed idee is. Het gegeven van de grote vracht kolengruis in combinatie met explosieven zou ervoor zorgen dat de hele woonwijk Sint Pieter in vlammen zou opgaan. Hoe dan ook, de schepen moeten onklaar gemaakt worden om te voorkomen dat ze eventueel door de bevrijders ingezet konden worden.

De schippers stellen voor om zelf de schepen onklaar te maken en de militairen accepteren dat, maar zeggen ook dat ze dezelfde dag nog terugkomen om te controleren of de belofte ook is uitgevoerd.

Met behulp van houwelen, geleend bij een van de bewoners van een huis langs het kanaal, slaan ze gaten in de ijzeren romp van de schepen zodat het kanaalwater het ruim kan binnenlopen en de schepen naar de bodem van het kanaal zullen zinken. Als later die dag de militairen terugkomen staat het water al boven het kolengruis en zien ze dat de schepen onbruikbaar zijn.

Het is de schippers bekend dat het kanaal ter plaatse maar 2,10 meter diep is en als het schip de bodem raakt de woonruimte nog boven het water uit blijft steken en ook bewoonbaar zal blijven.

Tegelijkertijd doet ook het verhaal de ronde dat bij de sluis van Ternaaien een Duits schip ligt dat geladen is met onderdelen om VI's te bouwen, maar er is geen bemanning. Het is dus goed mogelijk dat de schippers de opdracht krijgen om het Duitse schip te verplaatsen naar een andere bestemming en daar willen ze absoluut niet aan meewerken.

Dan blijft er maar een ding over; net als een gedeelte van de Maastrichtse bevolking zoeken ze de veiligheid op van de gangen in de Sint Pietersberg. Bij de ingang krijgen zij te horen dat ze welkom zijn in die gangen waar elektrische verlichting is en dat ze kunnen slapen op de ruime voorraad stro die in de gangen ligt. Mochten er zich toch onverhoopt problemen

voordoende dan zouden de aanwezige gidsen dat met lichtsignalen duidelijk maken. De sfeer in de berg is gemoedelijk; na het Lof in de kapel is er iemand die op een accordeon dansmuziek speelt en de jeugd danst er de tango. De jeugdige gidsen zijn ook bereid om een rondleiding te geven in de donkere gangen, zeker als de meisjes meegaan. Ze lopen een flink stuk tot ze in het museum uitkomen en dan laten de lampen het afweten!!!! Maar de gidsen weten de weg en brengen hen weer terug naar hun plekje in de berg (waarschijnlijk vak 5). De zoons Joseph en Jan zoeken ook het avontuur en als ze terugkomen vertellen ze dat ze ergens op een pilaar de namen van de schepen, met hun respectievelijke bewoners, op de muur hebben geschreven en Jan zegt dat hij er ook nog een boot bijgetekend heeft.

De vaders gaan de volgende dag toch even poolshoogte nemen bij hun schepen en krijgen onderweg van een Sint Pieterse boer een flinke stronk andijvie, thuis zijn er nog aardappelen in voorraad. Ze koken een grote ketel stamppot en nemen die mee als ze teruggaan naar de berg, samen eten ze uit de ketel en het smaakt overheerlijk.

De 14e september horen ze door de luidspreker in de berg het Wilhelmus, ze geloven hun oren niet en de muziek wordt ook al even snel weer gestopt. Het is even onduidelijk wat er precies aan de hand is, daarbij zijn ze in het rumoer ook zoon Jan kwijt. Maar al gauw start men opnieuw het Wilhelmus en zien ze Jan met een, buiten fris geplukt, afrikaantje in zijn knoopsgat terug in de drukte. Voor Maastricht is de oorlog voorbij.

De schippers proberen zo vlug mogelijk hun schepen weer te repareren met ijzeren platen aan de buitenkant van de romp dichten ze de gaten en pompen het water uit het ruim. Het leven begint langzaam weer op gang te komen, hun schepen worden ook weer ingezet voor het transport. Een van de vrachten gaat weer naar België en het is vreemd dat men dan van

uit bevrijd Maastricht weer terecht komt in een land dat nog in oorlog is.
Als gids in het gangenstelsel van de Sint Pietersberg heeft het opschrift:

*Fam. Willems
schip Gretry
12-9-44*

*Fam. Beeckman
schip Jozeph*

*tot zinken
gebracht*

me steeds bezig gehouden. Met tussenpozen probeerde ik de namen van de schepen te lokaliseren, zonder resultaat. Tijdens een rondleiding in mei j.l. wilde het toeval dat een van de bezoekers vertelde dat hij in de scheepvaart had gewerkt en dat was voor mij een aanleiding om langs het opschrift te lopen. De heer van Schellen gaf mij het advies om eens een oproep te plaatsen in het tijdschrift van de vereniging de Binnenvaart en zo te proberen meer informatie te krijgen. Dit was de oplossing.

In de uitgave van de Roeiboot (het tijdschrift dat 6 x per jaar verschijnt) van juni mocht ik een oproep plaatsen en dat leverde meteen reactie op.

Van de familie Beeckman is niemand van de betreffende personen meer in leven.

Van de familie Willems leeft dochter Bep nog. Zij hoorde van haar neef Gerard, zoon van dochter Jo, over mijn oproep en was meteen bereid mij te ontvangen en met veel enthousiasme te vertellen over de tijd in de berg. Ze hebben in de familie ook altijd blijven vertellen over het opschrift ergens in een van de gangen maar zij hebben het zelf nooit gezien. Zelfs het bootje getekend door Jan op de pilaar aan de overkant werd, aan de hand van een foto, meteen herkend als de "Succes" één van de favorieten van broer Jan.

Zondag 28 augustus hebben wij (mijn echtgenoot Jan als fotograaf en chauffeur) het genoeg gehad om met mevrouw Bep Verdeuzeldonk- Willems, Gerard Bartels en dochter Chantal samen het opschrift te bezoeken en alle herinneringen aan die bijzondere dagen uit te wisselen.

Zo gaat een opschrift uit de berg ineens leven en kunnen wij weer een werkelijk gebeurd verhaal toevoegen aan de geschiedenis van de Sint Pietersberg, met dank aan iedereen die mij geholpen heeft bij mijn zoektocht.

Meta menardi, de Grotwielwebspin, European Spider of the Year 2012!

Van Herman de Swart ontving ik de navolgende e-mail. Aangezien ik het vreemde talen niveau van de gemiddelde SOK-ker redelijk hoog inschat, zal de lezer zelf moeten vertalen.

Dear friends,

2012 Will be the year of the fi(r)st European cave animal.

*The European Society of Archnology elected the cave spider **Meta menardi** to the next European Spider of the Year. Meta menardi was suggested by the German Speleological Federation VdHK.*

Since 2009 VdHK (Verband der deutschen Höhlen- und Karstforscher, J.H.) promotes the German cave animal of the year with great success and recommends publicity to protect subterranean biodiversity with this very easy tool. All we do is a homepage (www.hoehlentier.de) with download material as flyer, poster and press release. VdHK offers posters and flyers to members and showcaves.

Print media follow the idea “nature of the year” and pick information from the internet. Today you can find the German cave animal of the year not only in newspapers and magazines but also in school material and calendars. It would be great if other speleo federations join this project, it is less work and good outcome. VdHK will be pleased to assist (you could use our texts, layout etc.) The European Society of Archnology present *Meta menardi* in several languages. <http://www.european-arachnology.org/esy/esy12/english.shtml> You may contact the national arachnology organisation in your country aswell. If you have further questions, please do not hesitate to get in touch, hope to hear from you soon with German underground regards happy holiday and a good speleo 2012

Baerbel— Baerbel Vogel

President German Speleological Federation Verband der deutschen Höhlen- und Karstforscher e.V. www.vdhk.de www.hoehlentier.de www.karstinstitut.org Graßlergasse 24 D - 83486 Ramsau ++49-(0)8657-98 b.w.vogel@gmx.de

Martha van de Ven-Kuijpers

'Het tragisch einde van de mergelwinning in de gemeentegrot'

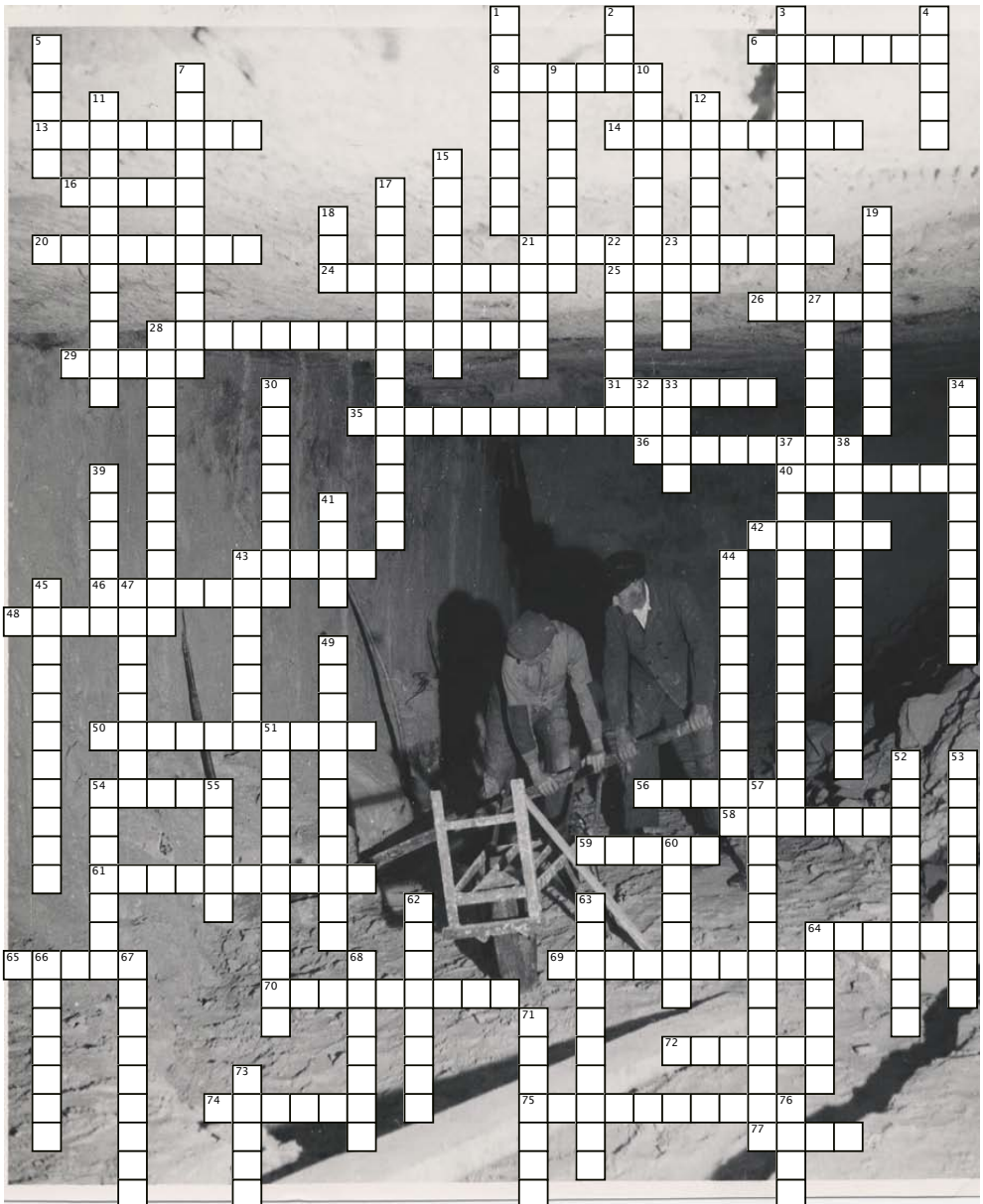
Tijdens de SOK-avond in september hield J. van Schaik over dit thema een lezing. Voor diegene die deze lezing gemist heeft zal deze lezing nogmaals gehouden worden voor de “kring Maastricht” op donderdag 5 januari 2012 in het museumzaaltje van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Deze lezing is vrij toegankelijk.

Puzzel

De redactie kreeg van John van Schaik een zelfgemaakte berglopers kruiswoordpuzzel toegestuurd. Een leuk initiatief dat hopelijk navolging vind. U vind deze puzzel op de volgende pagina.

SOK Kruiswoordraadsel

Gebruik geen lidwoorden, leestekens of spaties. Wanneer familienamen worden bedoeld schrijf dan alleen de achternaam, tenzij uitdrukkelijk anders gevraagd wordt. Suggesties voor nieuwe kruiswoordraadsels kunt u sturen naar John van Schaik op het volgende E-mail adres: Plioplasticarpus@gmail.com

Horizontaal

6. Auteur van het boek 'De Zuid Limburgse Grottenwereld';
8. Beroemde rijksarchivaris in Limburg;
13. (Vaak verboden) ontginningstechniek, waarmee de blokkbrekers op plaatsen die reeds ontgonnen waren opnieuw blokken gingen breken;
14. Codenaam die de Duitse bezetters gaven aan de Gemeentegrot in 1944;
16. Grotbewoonster van de Sint Pietersberg;
26. Een (loshangende) steenlaag aan het plafond;
28. 'Trogloodytes troglodytes';
29. Naam van de Kannuk die de in de Sint Pietersberg gevonden schedel van de Mosasaurus bewaarde (eind 18e eeuw);
31. Beroemde mijnmeter;
35. Naam van de groeve onder de kasteelruïne van Valkenburg;
36. Hoofdtransportroute ondergronds;
40. Deze familie (tevens firma) had een kalkbrandij tussen Sibbe en Valkenburg;
42. De Gemeentegrot is een van de weinige groeven waar men dit aantreft (Ondergrondse);
43. Tijdperk waarin de mergel is ontstaan;
46. Feestgrot in Kanne;
48. De in 1910 te Valkenburg geopende exacte kopie van enkele van de belangrijkste Romeinse Katakomben zou er nooit zijn gekomen zonder het initiatief van deze familie;
50. In deze groeve werd een 16e eeuwse valsmunterij ontdekt;
54. Kunstmatig aangelegde en verstevigde ruimte in de Sint Pietersberg waar tijdens de tweede wereldoorlog Nederlandse kunstschatten werden bewaard;
56. Welke producent van kalkmeststoffen was gevestigd aan de Mergelweg 255a te Maastricht
58. Versteende rest of afdruk van levende wezens in steen;
59. Dagbouwgroeve in Meerssen;
61. Zo wordt het ambacht genoemd van de mensen die ondergronds mergel winnen;
64. Vaste brandstof voor lampen die ondergronds worden gebruikt;
65. Dit is een tektonische vallei ontstaan door twee ruwweg evenwijdige afschuivingsbreuken met een tegenovergestelde hellingsrichting;
69. Deze koninklijke hoogte bezocht zowel in 1895 als in 1903 Slavante;
70. Deze Amsterdamse dominee beschreef in 1883 veel mergelgroeven tijdens zijn wandelingen door Limburg;
72. Dit is een mogelijk zichtbaar gevolg aan de oppervlakte wanneer ondergronds een geologische orgelpijp leegstroomt;
74. Beroemde Franse ontwerper van vestingwerken ten tijde van Lodewijk XIV;
75. Met dit instrument wordt vandaag de dag in de groeven (land)metingen verricht;
77. Militaire organisatie (afk.) die in een deel van de Kannerberg gehuisvest was;

Verticaal

1. Pastoor die in de schuilkerk van de Geulhemmergroeve illegale erediensden hield ten tijde van de Franse bezetting;
2. Vleermuis (engels);
3. Op 23 juni 1988 vond een grote instorting plaats in deze Valkenburgse groeve;
4. Natuurlijke achteruitgang van de pilaarstabiliteit;
5. Deel van het gangenstelsel van de Sint Pietersberg;
7. Meta menardi;
9. Inspecteur Mijnwezen in het midden van de 19e eeuw;
10. Bij deze uitgraving moesten de bezoekers hun kaartje kopen wanneer ze het Zonnebergstelsel wilden bezoeken;
11. In 1926 werd deze grot op de Cauberg in Valkenburg voltooid;
12. Fossiel welke men kan vinden in de mergel;
15. Oude naam voor het beroep 'gids';
17. Wetenschap die zich bezighoudt met de bestudering van fossielen;
18. Organisatie (afk.) die verantwoordelijk is voor de rondleidingen in de Sint Pietersberg;
19. Door berglopers veel gebruikt merk gaslamp;
21. Vuursteen;
22. In deze maand van het jaar 1982 verscheen het eerste nummer van SOK Mededelingen;
23. Beroemde vleermuisstelt;
27. Plaats waar de meeste rotswoningen te vinden zijn;
28. Wie publiceerde de nog veel geciteerde groevenlijst in 1967;
30. Naam van het gebied en tevens de naam van de belangrijkste onderaardse groeve in dat gebied, deel uit makend van de Sint Pietersberg, net ten zuiden van de Nederlandse grens ;
32. Een vereniging (afk.) waarvan de leden zich met de bestudering van onderaardse kalksteengroeven bezighouden;
33. Wie schreef 'Myenen Mergel' op de wand van de Sint Pietersberg;
34. Bekendste bewoner van de Krijtze;e;
37. Myotis daubentonii;
38. Op 26 maart 2010 bezocht H.M. Koning Beatrix deze mergelgroeve ter gelegenheid van het 125 jarig bestaan van V.V.V. 'Het Geuldal'
39. Nederlandse (ABN) benaming van het eerste blok dat uit een werkkraan gebroken werd;
41. Smalle gang, meestal maar een blok breed, bedoeld om een doorgang te maken tussen twee ontginningsvelden (ABN);
43. Een tegenwoordig onbekende groente die vroeger in het Zonnebergstelsel en groeve De Keel werd gekweekt;
44. Met dit gereedschap werden de blokken glad gemaakt;
45. Zo werd de oude grot ingang aan de westkant van de Sint Pietersberg ook wel genoemd;
47. Plaatsnaam in België, waar de meest westelijk gelegen mergelgroeven liggen (o.a. de Waterkuil);
49. Voedingsbodem voor champignons;
51. Eerste inspecteur van Staatstoezicht op de Mijnen, toen nog Mijnwezen geheten. Tevens een plaatsnaam in de Ardennen;
52. Plaats waar Ir. D.C. van Schaik begraven ligt;
53. Op 18 juli 1855 werd "het reglement op de ontginning van onderaardse of overdekte steengroeven" van kracht. Op welk territorium van Limburg had dit reglement betrekking?;
54. Lokale benaming van de brokken mergel die in de groeve werden opgestapeld of op een hoop werden gegooid;
55. In een groeve in deze Nederlandse plaats wordt nog steeds mergel gewonnen;
57. Een van de activiteiten die de firma ASP aanbiedt in de grotten rond Valkenburg;
60. Beroemde geologenfamilie;
62. Veel voorkomende geologische storting in de onderaardse groeven;
63. Op 11 mei 1926 voltrok zich een rampzalige instorting in deze groeve;
64. De eerste grottoprichter in de Gemeentegrot;
66. In 1468 schreef hij ter plaatse dat hij in de Caestertgroeve was;
67. Naam van de geologische storting aan de zuidkant van het Geuldal en welke dwars door de Gemeentegrot heen loopt;
68. De plek waar de meeste groeven in Nederland zijn aangezet;
71. Vertaler van B. Faujas Saint Fonds "Natuurlijke Historie van den Sint Pieters berg bij Maastricht";
73. Met deze term worden alle verschijnselen bedoeld die te maken hebben met de oplossing van kalksteen door water;
76. Heerd;

“Junkske, este ut hei neet goed vinds daan vertrèkste mèr naor de Lévrier oppe Boschstraat”

Dat zei mijn vader zaliger altijd tegen mij als ik, vroeger als kind zijnde, thuis aanmerkingen op het eten had. Mijn vader was er een van de oude stempel, geboren in 1909 en als negende van in totaal elf kinderen zal hij ongetwijfeld ook wel eens die uitspraak gehoord hebben van zijn vader dus.

Aan bovenstaande moest ik denken toen ik laatst weer eens het opschrift passeerde van Grand Hotel Du Lévrier et de L'aigle Noir aan de Boschstraat 76 te Maastricht.

Het opschrift bevindt zich bij de ingangspartij van de Zonneberg, en wel zo dat het goed opvalt als je weer terug naar buiten gaat. Gedenk den gids staat er ook heel subtiel boven geschreven, iets waarvan ik denk dat het er al stond vóór dat de reclametekst van de Lévrier aangebracht werd.

Een reclametekst is het, niet meer en niet minder een wervingstekst voor een hotel in de stad. Een gerenommeerd hotel, dat wel.

Als rond 1900 het toerisme in Maastricht al een redelijk niveau heeft spelen de “grotten” van de Sint Pietersberg daar natuurlijk een grote rol in, het is immers een attractie van formaat. Geheimzinnige duistere galerijen met daarin opschriften van beroemde bezoekers vaak al honderden jaren oud, en op de route mooie grote tekeningen en andere voorstellingen van prehistorische dieren die, volgens de gids, hier duizenden jaren geleden rondgelopen hebben
....

De tekeningen zijn, vaak in opdracht van de toenmalige eigenaren van de groeve, vervaardigd door een aantal bekende Maastrichtse kunstenaars zoals Simays, van der Veur en Sondeijker met de bedoeling de “grotten” zoals ze steevast voor en door de toeristen genoemd worden te verfraaien. Commercieel aantrekkelijker maken dus.

Zo worden er ook reclame opschriften op de route geplaatst. Hele bekende voorbeelden zijn de (veelkleurige) tekeningen van de “van Houten” van de chocolade, en de “Alpha” van de margarine, en de grote tekst van “Bols”, tot op de dag van vandaag een begrip in de jenever! De van Houten is gekopieerd van een bekend affiche en dus heel herkenbaar voor de grote massa bezoekers.

Maar ook de lokale middenstand is wel geïnteresseerd in een reclameboodschap, en zo ontstaan een aantal geschreven teksten voor hotels en restaurants waaronder hotel Claessens en de bovenstaande Du Lévrier en de L'aigle Noir. Uiteindelijk moesten de bezoekers ook een hapje kunnen eten en een bed hebben om te slapen.

Evenals het eerder genoemde hotel Claessens is Du Lévrier geen hotel meer. Het was voor 1876 bekend onder de naam Lévrier (de (haze)wind hond) en vanaf 1876 tot begin 20ste eeuw onder de naam “Grand Hotel Du Lévrier et de L'aigle Noir”. L'aigle Noir staat voor “zwarte adelaar”.

Tot wanneer het hotel-restaurant bestaan heeft weet ik niet precies maar in 1950 werd het pand aan de Boschstraat in gebruik genomen door de Hogere Hotelschool Maastricht als opleidingslocatie.

In 1976 is het hele pand gerestaureerd en verbouwd en nam de industriebank LIOF zijn intrek in het pand waarvan de naam nu luid: “Grande Maison du Levrier & de L'aigle Noir”.

Het opschrift in de Zonneberg is behoorlijk beschadigd en in dit geval is het wederom pure baldadigheid wat ten grondslag ligt aan het verval van dit opschrift. Misschien is er ooit wel een mogelijkheid om het te restaureren zonder het echt te “vernieuwen”.

Eerlijk gezegd zijn er letterlijk tientallen gelijkwaardige opschriften in de Zonneberg in een staat die een beter lot verdienen, dus voorlopig moeten we het er maar mee doen!

Knabbehoup 22

De grotten in Zuid-Limburg anno 2012

Verschillende dieren kwamen in de Zuid-Limburgse grotten voor. Dit kwam in hoofdzaak door de aanwezigheid van ideale schuilplaatsen en de gelijkmatige temperatuur plus de hoge vochtigheidsgraad die er heersen. Maar ook hoofdzakelijk door het afval dat er aanwezig was en waarop deze dieren aasden. Dit afval was afkomstig van de kwekers in de grotten met hun diverse culturen.

Een van de oudste culturen was kardoen, een artisjokachtige distelsoort, waarvan de bladstelen als groenten gegeten worden (*Cynara cardunculus*).

Dan cichorei of Brussels lof (Witlof). Een samengestelde lintbloemige plant (*Cichorium intybus* var. *foliosum*). De witlof wortels worden in bedden geplant en groeien uit tot malse witte kropjes, volkomen wit door de duisternis. Ook worden de wortels geroosterd en

gemalen en dienen dan als surrogaat voor koffie; in de handel cichorei genoemd. Ook is er rabarber geteeld voor het maken van compôte, marmelade en moes.

En dan tot slot: de champignons (*Agaricus* sp.). De beste soort van de eetbare paddenstoelen. Deze cultuur zal wel elke bergloper bekend zijn. Jaren lang werden er champignons gekweekt op bedden, hoofdzakelijk bestaande uit paardenmest.

Al deze activiteiten brachten naderhand een enorme hoeveelheid afval teweeg. Op al dat afval leefden natuurlijk de nodige dieren.

Nadat na verloop van tijd al deze culturen uit de grotten verdwenen, zijn m.i. ook massa's dieren die op dit afval leefden ook verdwenen.

En nu is de bergloper aan de beurt om uit de grotten te vertrekken. Door allerlei regelingen en veranderingen uitgedacht door technocraten, die de macht over de grotten overnemen, waardoor het prestige objecten worden. Want iedere bestuurder wil iets achter laten voor het nageslacht. Maar de hobby bergloper wordt de dupe. Als ik dan nu lees en hoor wat er allemaal voor nodig is om in een groeve te mogen lopen of om een onderzoek te doen, dan komt er heel wat bij kijken.

Om een paar dingen te benoemen waar je jaren geleden nog nooit van gehoord had, zo ook benamingen die niet bestonden. Daar gaan we dan:

gebieden in een groeve die "intensief en extensief" zijn gekeurd - quick scan - "erkende bergloper"- gecertificeerd bergloper - de 10-5-2 regeling - etc.(zie SOK-Info 145) Kunt u het nog allemaal volgen? Ik raak er zo langzamerhand een beetje overspannen van.

En wat zal er in de toekomst gebeuren met de vleermuizen? Komt er voor iedere ingang van een groeve een bordje met opschrift: "Alleen toegang voor gecertificeerde vleermuizen".

Wie weet!

Een niet gecertificeerde troglodiefie *Homo sapiens sapiens*, ex - bergloper, Jacques Maes, SOK-Gronoma

Meet the underground press

"Spektakel in Gemeentegrot" (*Dagblad de Limburger van 13 oktober 2011*): een nieuwe, nog geheime attractie in een apart gedeelte van de **GEMEENTEGROT** moet deze nog aantrekkelijker maken voor toeristen. De gemeente wil meer dan de jaarlijkse 230.000 bezoekers lokken. Het geheim spektakel zou een *kunst- en cultuurtempel* kunnen zijn. "*We moeten oppassen dat anderen niet met ons mooie plan aan de haal gaan*", aldus een woordvoerder. Men gaat wel door met de kerstmarkt en de rondleidingen, maar men overweegt de rondleidingen te voet te schrappen.

"IKL kapt bomen om instorten te vermijden" (*DdL van 20 oktober 2011*): het IKL kapt een groot aantal bomen rond **groeve SANGEN**, aan de voet van de **SCHAELSBERG** in Valkenburg. De groeve behoort tot de oudste in het Geuldal en uit historische documenten blijkt dat daar veel blokbrekers aan het werk zijn geweest. De twee ingangen zijn met stalen deuren afgesloten om te voorkomen dat wandelaars naar binnen lopen en de vleermuizen verstoren. Het IKL is bang dat de bomen kunnen omvallen en daarbij een deel van de kwetsbare mergelwand meesleuren.

“Wapentuig in de grot” (DdL van 22 oktober 2011), **“Onderaardse oorlogsfabrieken”** (Markant van november 2011) en **“Codenaam Seehahn”** (Kijk op Valkenburg no 4, 2011): het is bekend dat de Duitsers op het einde van de oorlog de mergelgroeven in Zuid-Limburg wilden inrichten als ondergrondse oorlogsfabrieken. Binnenkort komt er een nieuw boek uit over deze episode, met de titel **“Codenaam Seehahn”**. In het boek beschrijft **Jacquo SILVERTANT** de geschiedenis van de Duitse oorlogsfabrieken in de **GROTTEN** van het **GEULDAL** en de **CANNERBERG**. Een van de vele conclusies in het boek is dat de beweringen, dat er ondergronds VI's en V2's werden gebouwd, niet kloppen.

“De geheimen van de Cannerberg” (De Trompetter/De Maaspost van 26 oktober 2011) en **“Meer geheimen van de Cannerberg”** (De Trompetter/De Maaspost van 7 december 2011): wie de krantenkoppen van de laatste 50 jaar doorspit komt pakkende en speculatieve koppen tegen die suggereren dat de atoomkoppen hoog gestapeld liggen of gelegen hebben in de **BOSBERG**. Uiteraard werden die berichten nog extra gevoed door de zware bewaking en dat er verschillende nationaliteiten hun militairen hun werk daar lieten doen. Nu weten we dat er een commandocentrum van de NAVO in gevestigd was.

“Heks Luna lacht zich een puist” (DdL van 31 oktober 2011): het spookte volop op en rondom de **SINT-PIETERSBERG**. Het was weer de tijd van Halloween en heks Luna had er zin in. Haar holle lach weerklonk luid in het **GROTJE van GREETJE**. Luna voorspelde de toekomst met haar toverspreukboek (een oude Winkler Prins), haar magische kat op batterijen en een glazen bol, die verdacht veel op een afgedankte plafondlamp leek. En natuurlijk had ze het grotje extra gezellig gemaakt met spinrag, kaarsjes én vleermuizen natuurlijk.

“Mysterieuze ‘binnenkant’ van Kanne” (Het Belang van Limburg, De Zondag, van 13 november 2011): in Kanne bestaat de ondergrond uit een uitgestrekt labyrint van gangen, gegraven voor de winning van mergel. *“De gangen van het Avergat zijn bijzonder. De gewelven zijn indrukwekkend hoog. Ze lijken op een gang in een kathedraal”*, aldus grottenloper en gids **Ton BREULS**. In de **Grotten van het AVERGAT** is heel wat te zien, ook een kleinschalige kwekerij van champignons.

“Limburgse grottenspin verkozen tot Europese spin van het jaar 2012” (HBvL van 24 november 2011): de **Gewone grottenspin** (Meta menardi – red) is verkozen tot de “Europese spin van het jaar 2012” en tot “Grottensoort van het jaar 2012”. De Gewone grottenspin werd (volgens de krant – red) in december 2010 voor het eerst in Vlaanderen ontdekt in de Limburgse **mergelgrotten van Riemst**. *“Om de spin te vinden moet afgedaald worden naar donkere vochtige plaatsen zoals grotten of spelonken”*, aldus een spinnenkenner.

“Jezuïetenberg is de mooiste groeve” (Barneveldse Krant van 26 november 2011): bijna ieder najaar logeert de verslaggever met zijn vrouw in Zuid-Limburg. Musea en vooral de ondergrondse kerstmarkten hebben hun bijzondere aandacht. Van de **JEZUÏETENBERG** hadden ze echter nog nooit gehoord. Tijdens de rondleiding met gids

Rob BONGERS vallen ze van de ene verbazing in de andere. Hij noemt het dan ook “de mooist bewerkte kalksteengroeve ter wereld; echt grandioos.”

“Fiddelers is Mirlitophile I I I consumpties waard” (DdL van 28 november 2011): een raadselachtige kop voor een krantenartikel, maar buuttedredner **Karel FIDDELS** is in Valkenburg onderscheiden met het allerhoogste carnavalslintje, de Orde van de Gulden Humor. En wat dat met grotten te maken heeft? Dat gebeurde in het **Pantheon**, de speciale plek van de carnavalsvereniging in de **GEMEENTEGROT** van Valkenburg.

“Shoppen in een grot” (De Weekkrant van 30 november 2011): de ambachtelijke kerstmarkt in de grotten van Wonck (**GROTTE du LOUVAIN** – red.) kent een bijzonder decor en het labyrint van gangen in de kleine groeve(n) zorgt voor een sprookjesachtige sfeer. Drie dagen lang zullen kunstenaars, ambachtswerkers en gastronomische stands hun bijzondere talenten tentoonspreiden.

“Mergelland, knus, verrassend en een onontdekte schat” (Niveau, vol. 1, 2012): ondergronds is net zo spannend als bovengronds. In de directe omgeving van Riemst zijn drie locaties in de ondergrond, die het bezoek meer dan waard zijn: de **GROTTE van KANNE, de kuilgrot onder de LINDESTRAAT** in Zichen en het **FORT van EBEN-EMAEL**. Twee gidsen in de gangenstelsels, **Ton BREULS** en **Mon HEYNEN**, geven over het waarom tekst en uitleg.

“Kerst Geulhemergroeve” (Markant, december 2011): met de Kerst is er weer de jaarlijkse gelegenheid de **GEULHEMERGROEVE** te bezoeken. Op Tweede Kerstdag kan men op eigen gelegenheid terecht in de met 800 kaarsen feeëriek verlichte groeve. Ook kan men de twee opengestelde rotswoningen bezoeken. Als men dat wenst kan men ook meegaan met een van de interessante rondleidingen, die er doorlopend gehouden worden. Voor dit alles wordt een bescheiden entreegeld gevraagd.

Met dank aan de trouwe correspondenten Nini van Bergen, Peter Houben, Johan Janssen, Jacques Maes, Gilberte Nicolaes, Herman de Swart en Peggy Versteegh.

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059. E-mail: tbreuls@skynet.be.

Volgende ledenavond: Vrijdag 13 december 2012 Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2^e Olav Hensing, Technische Commissie: 06 - 557 78 846.

3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaikstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Pim Houben	00-3212 21 33 42
Gewandgroeven	Hub Geurts	043-601 24 16
Heerderberg (niet toegankelijk)	Jan Laumen	043-364 18 03
Heideberggroeve	Hub Geurts	043-601 24 16
Houbenbergske	Marc Koch	046-486 22 01
Groeve de Keel	Luc Walschot	00-3212 44 13 50
Groeve Eys	Ger Wishaupt	046-475 13 99
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Nieuwe Groeve	Han Bochman	043-601 01 58
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Marco Sliker	045-522 39 74
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-347 25 60

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg en het Noordelijk Gangenstelsel. Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK. Toezichthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

De SOK-Info

is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.